

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2025. március 29., megyei szakasz

9. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL

45 pont

Írj 1–1,5 oldalas összefüggő szöveget „*Ki lehet ez az asszony?*” címmel az átváltozástörténetek menekülés-mítoszáról az alábbi művekre és olvasmányélményeidre építve! Szöveggedben vedd figyelembe a következő szempontokat:

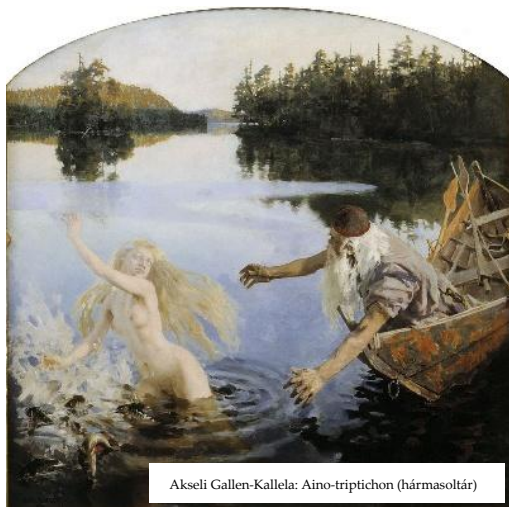
- a szereplők közötti viszonyok;
- a menekülés mint a konfliktusmegoldás egy lehetséges módozata;
- a főszereplő(k) átváltozásának előzményei, körülményei;
- az átváltozás folyamata, megfordíthatósága;
- a főszereplő(k) érzései az átváltozással kapcsolatban;
- mesei/mitológiai motívumok értelmezése!

Guy-Louis Vernansal: Apolló és Daphné

*Daphnéért lobogott legelőször lánggal Apolló,
mit nem a véletlen, de Cupido vad dühe gyújtott. [...]
Elsápadt a leány, erejét vesztette a gyötrő
vad rohanásban; a Peneos habjára tekintve,
„Ments meg, apám,” így szól, „folyamok, ha van istenerőtök!
Túlsággal tetszem; hát nyíl meg, föld, vagy a testem
változtasd mássá: ez okozza az én veszedelmem.”
Így csak alig szólt esdve, merev lett máris a teste,
zsenge leánykebelét tüstént friss kéreg övezte.
Fürtjei lombokká, fordult két karja faággá;
s lába, imént oly gyors, végződik lomha gyökérben;
arcát lomb fedi már, egyedül szép fénye a régi.*

(Ovidius: Daphné. Devecseri Gábor fordítása. Részlet.)

Akseli Gallen-Kallela: Aino-triptichon (hármassóltár)

*Árva lányka azt siratom, azért könnyezék, kesergék, mivel
elszűrészelt engem, elígérted egyetlened öreg embérnek örömmül,
vénségnek vigasztalóul, tipögőnek támaszául, görnyedőnek gondozóul.
Inkább indítottál volna hullámok alatt lakónak, tengéri halak hűgának,
tőkehalak testvérének! [...] Hogyha jön most halálom, megválásom a
világtul, [...] veszhetnék akár a vízbe, halhatnék halas tavakba, habzó
hullámok ölébe, fekete folyó sarába. [...] Estéjét elsirdogálta, éjnek
évadján kesergétt, kuporodva vízi kőre, tág ölü öböl zugában. Kora
hajnali homályban part fokára föltekintve, látott három lányt a vízben,
fürdőzni hideg habokban. Ainót hívta-hivogatta negyediknek mind a
három. [...] Odaérkezvén azonban, ráülőfélben a szirtre, a kiálló tarka
kőre, arra az aranyszigetre, csak mélybe szaladt a szikla; fenékre
futamodóban rajta lévő elragadta, Ainót mélységbe meritve. Így halt
még szegény szűzecske, odalétt piciny pipécske. Halófélben hangja*

*hallik, merültében mondogatja: [...] „Én édésapám ezéntúl, míg csak napjai nem múlnak, halászhálót itt ne húzzon, e
vízből halat ne fogjon. [...] Valahány kalán e vízből, mind a vérémnek veszése, valahány halat kifognak, mind a testem
tépdésése. [...]*

Szólt vénségös Väinämöinen: „Hát minek vala jövősed?”

„Csak annak vala jövősem: öledbe való csibének, mindig melletted ülőnek, hőtig hűségös felednek, fekvőhely egyengetődnék, fejalja igazgatódna, tanyádat takarítónak, pallódat porolgatónak, fűrgé rőzsetűz rakónak, szenet lángra lobbantónak, kerek rozskényér sütőnek, mézes tészta szaggatónak, söröddel sörénykődőnek, ebédéd éléd adónak. Ném vagyok hala vizeknek, marénája mély tavaknak: vagyok földi lány, fiatal, Joukahainen hajadon húga, kit megóhajtál magadnak, vén napjaidra vigaszna.”

„Ó, agyalágyult apóka, ügyefogyott Väinämöinen! Kieresztetted kezdbül vízi Vellamo leányát, gyönyörűségös gyerekit!”

Szolt vénségös Väinämöinen, orra lógtva, lőverten: „Hallod, Joukahainen húga, nēm jönnél ki másodízben?” Bizony, nēm jött az ki többet, sē másodízben sē máskor; tovaúszott távolodva, tengér mélyibe merülve, barna szirték barlangjába, májszínű kövek közibe. (Kalevala. Sente Imre fordítása. Részletek.)

Azon a télen nem akart megjönni a hó, néhány héttel karácsony előtt még feketében, fagyott göröngyöket didergetett a táj. Ebből a sötétségből jött elő az asszony, csecsemő fiát a melléhez szorította. Nem tudni, merről jött, azt sem, mennyi ideje állhatott kinn az ajtó előtt, mert nem kopogott.

– Az istenért, jöjjen be, hiszen megfagy – mondta neki anyám.

Az asszony nem mozdult, szemét szüleimre emelte, és csendesén így szolt:

– Engem üldöznek.

– Egy nőt? Csecsemővel? Miért? – kérdezte apám.

Anyám szelíden megfogta a karját.

– Jöjjen már be. [...]

Nagyon szép asszony volt. Levetette furcsa aranyszegélyű, világos köpenyét, kibontotta a pólyából kisfiát, tisztába tette, megszoptatta. A kisgyerek ránk nevetett, fogatlan, bölcs nevetéssel.

– Csak karácsonyig. Karácsonykor már lesz hova mennünk – mondta az asszony. [...]

– Sötétedés után a pálfai Öreghegy alatt várnak rám.

Apám befogta a lovakat, és a biztonság kedvéért nagy kerülővel, a Sió fölötti erdők között vitte az asszonyt meg a fiát a megbeszél helyre. [...] Előlépett a fák közül Bederik Duri.

– Állj! Kit visz maga?

Apám nem válaszolt, a lovak közé csapott, meglódult a kocsi, de ahhoz nem elég gyorsan, hogy Bederik Duri ne tudja elkapni az asszony aranyszegélyű köpenyét. A kezében maradt, diadalmasan lobogtatta. Vágtázva érték az Öreghegy alá, valóban, egy kocsi várt ott. Az asszony sebtében búcsúzott, átszállt, a könnyű parasztszekér elzörgött vele a sűrű éjszakába.

Apám megfordította a lovakat, hazaindult. Most az országúton, egyenesen. Amikor a Paphegy tövébe ért, az út menti bokrok mögül ijesztő nevetés harsant. Apám tudta, hogy ki az, és szívszorongva nézte, ahogy a fagyos sötétségben ballangkórókat hömbölget a szél.

Másnap hajnalban fölbolydult Rácpáces. Jönnék. Ki hozta a hírt, nem tudom, de már az is elterjedt, hogy egy láncaltas monstrum is közeleg, azzal rombolják le a házakat. Bederik Duri nem sokat késlekedett. Ő vezeti őket, a tank előtt jön, kezében a bűnjel, az aranyszegélyű, kék köpeny.

Egy darabig hihettük, [...] végünk van, véged van, Rácpáces. Menekültünk volna, az asszonyok batyukat kötöttek, de akkor már valaki jött vissza a magtár felől, nincs kiút, igen, akinek jó szeme volt, láthatta: mint a szögesdrót tüskéi az őrszemek szuronyai, körös-körül, a ráadási úttól a Paphegyen át a Vitéz-tanyáig mindenütt katonák, körülzártak bennünket. [...] A monstrum már a Kissarok felé dübörgött, hallottuk a kérlelhetetlen hangot, már idevillant Bederik Duri kezéből a kék, amikor Keserű Pisti felkiáltott:

– Oda nézz!

A házak körvonalai megbomlottak, mintha köd ereszkedett volna rájuk, de nem lehetett köd, hiszen minden mást élesen lehetett látni, idelátszott az Erzsébet-domb fenyőfája, a lőrinci torony. A házak mégis elmosódtak, tűnékenyen lebegtek, mint forró nyarakon az utak fölött a délibáb, újabb kiáltás, a kezem, a kezem, idénéz, a kezem. Tényleg, mintha elpárállana a testünk, áttetsző lesz a kezünk, megfakul a ruhánk, egy pillanatra látom a mellettem levők testén át a dombokat, aztán már csak a dombok, a fák. A házak és az emberek, mint a pára, nincsenek, üres pusztaság Rácpáces helye... de mégis itt vagyunk, hiszen érzem, hogy fogom anyám kezét, a hátam mögött szuszog a húgom.

(Lázár Ervin: Az asszony. Részletek.)

II. TÉTEL**45 pont**

Az alábbi részletből kiindulva írd meg 1,5–2 oldalas szövegben egy szemlélődő isten monológiát a látottakkal kapcsolatban! Adj figyelemfelkeltő címet szövegednek!

Boldog, pajzán, gondot nem ismerő, az emberi léptékhez képest kegyetlen szívű társaság lakik az Olümposzon, olykor úgy lesik unalmukban az ember életét odafönről, mintha színházi páholyban ülnének, és az emberi világ az ő bábszínházuk, amit a gondolataikkal, vágyaikkal irányítanak. Kisujjukat sem kell mozdítaniuk. Akár a rossz gyermekek a nyüzsgő hangyaboly fészket, netán unatkozó gazfickók a bolhacirkuszt, ők is szeretik elnézni a földi életet és hahotázni rajta. Így tűnik. Belepiskálni, nevetni a halandó emberi fajta szerencsétlenségén.

(Kornis Mihály: Álomképek görög napfényben)